

Гармановська В.
студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
теорії права та конституціоналізму ЗУНУ

Кравчук В. М.

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД: ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ

Постановка проблеми. Право на справедливий суд у сучасному правовому контексті є одним із найбільш важливих принципів, що забезпечують правовий порядок в правовій державі. Однак, розуміння та реалізація цього права можуть варіюватися в залежності від країни та її правової системи. Проблемою є встановлення конкретного змісту права на справедливий суд і його значення для забезпечення рівності перед законом та відсутності дискримінації в судовому процесі.

Мета даної публікації полягає в розкритті змісту та значення права на справедливий суд для забезпечення правового порядку в правовій державі. Вона спрямована на аналіз і обґрунтування важливості забезпечення доступу до справедливого суду для забезпечення правового порядку та захисту прав людини.

Виклад основного матеріалу. Право на справедливий суд є однією з ключових гарантій захисту прав і свобод людини в демократичному, правовому суспільстві. Забезпечення цього права виступає важливим індикатором розвитку правової держави, адже воно визначає ефективність судового захисту та довіру громадян до судової системи. У зв'язку з цим, дослідження змісту права на справедливий суд та його значення для правового порядку в державі становить актуальний науковий і практичний інтерес.

Відповідно до Конституції України, кожен має право на справедливий розгляд його справи в суді [1, с. 46]. Це право впливає зі ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує кожному право на справедливий і відкритий розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом [2, с. 78].

Практика Європейського суду з прав людини напрацювала низку критеріїв, яким має відповідати судовий розгляд для визнання його справедливим, що є фактично складниками права на справедливий суд. Серед них такі основні елементи:

1) доступ до суду. Це означає, що суд має бути доступним, кожна особа повинна мати можливість звернутися до суду за захистом своїх прав та законних інтересів;

2) розгляд справи компетентним, незалежним і неупередженим (безстороннім) судом. Суд має бути створений на підставі закону, а судді - незалежними від будь-якого зовнішнього впливу;

3) розгляд справи в розумні строки. Судовий процес має здійснюватися без невиправданих зволікань;

- 4) публічність судового розгляду. Слухання справи має бути відкритим, за винятком окремих кейсів, передбачених законом;
- 5) рівність сторін, дотримання принципу змагальності;
- 6) обґрунтованість судового рішення. Суд повинен вмотивовувати свої висновки та рішення [2, с. 78].

Таким чином, міжнародні стандарти у сфері права на справедливий суд є важливим орієнтиром для національних правових систем у процесі забезпечення ефективного судового захисту прав і свобод людини.

З огляду на наведене, розуміємо, що право на справедливий суд зобов'язує державу створити ефективну судову систему, яка б відповідала принципам законності, неупередженості та доступності для всіх категорій громадян. Це передбачає встановлення чітких та зрозумілих процедур судочинства, забезпечення незалежності суддів, надання можливості оскарження судових рішень тощо.

Право на справедливий суд виступає важливою гарантією забезпечення правового порядку в державі, адже він передбачає верховенство права, законність діяльності органів публічної влади, захист прав і свобод громадян, наявність ефективних механізмів правового захисту [3, с. 54]. Ефективний судовий захист прав і свобод громадян сприяє зміцненню законності, підвищенню авторитету судової влади та довіри суспільства до неї.

Суди, як гарантії правового порядку, здійснюють правосуддя на засадах верховенства права, забезпечують кожному право на справедливий судовий розгляд, неупереджене та своєчасне вирішення справ [1, с. 47]. Це дозволяє громадянам реально відстоювати свої права та законні інтереси, а також запобігати свавілля з боку органів державної влади.

Крім того, судовий захист прав і свобод виступає дієвим механізмом стримувань та противаг щодо інших гілок державної влади. Незалежність та неупередженість судової системи є важливим фактором забезпечення стабільності правового порядку та демократичного розвитку суспільства.

Право на справедливий суд має ключове значення для становлення та функціонування правової держави. Воно є однією з основоположних конституційних гарантій прав і свобод людини. Ефективний судовий захист виступає запорукою реалізації та захисту всього комплексу прав особи.

Також, право на справедливий суд забезпечує верховенство права та законності в державі. Відкритість, незалежність та неупередженість судової системи слугують важливими стримуючими факторами щодо свавілля органів публічної влади. Це дозволяє підтримувати стабільний правовий порядок у суспільстві. Реалізація права на справедливий суд безпосередньо впливає на рівень довіри громадян до судової системи та держави в цілому. Справедливе та ефективне правосуддя сприяє зміцненню зв'язку між державою та суспільством, підвищенню авторитету органів влади.

Тож забезпечення права на справедливий суд є невід'ємною складовою процесу побудови правової, демократичної держави, в якій громадяни почуватимуться захищеними та впевненими у верховенстві права.

Висновки. Право на справедливий суд є важливою гарантією захисту прав і свобод людини, а також дієвим механізмом забезпечення правового порядку в державі. Його реалізація передбачає доступність, незалежність та неупередженість судової системи, дотримання принципу верховенства права

при здійсненні правосуддя. Забезпечення цього права має ключове значення для становлення та функціонування правової, демократичної держави, в якій громадяни можуть реально відстоювати свої законні інтереси та почувати себе захищеними.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Київ: Видавництво "Право", 2019. 80 с.
2. Європейська конвенція з прав людини. Київ: Видавництво "Право", 2016. 123 с.
3. Теорія держави і права: підручник / за ред. О.В. Петришина. Харків: Право, 2014. 368 с.
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі "Golder v. the United Kingdom" від 21.02.1975. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57496>
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.
6. Кравчук В.М. Участь інститутів громадянського суспільства у правоохоронній діяльності держави. *Актуальні питання права та соціально-економічних відносин*: Збірник наукових статей. Кропивницький: Вид-во ЦІРоЛ, 2023. С. 110-114.

Іваніцька Д.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри теорії
права та конституціоналізму ЗУНУ, суддя у відставці,
Бабкова Т. В.*

ЕТИЧНІ ВИМОГИ ДО ПОЗАСЛУЖБОВОЇ ПОВЕДІНКИ ЮРИСТА

Постановка проблеми: Недотримання етичних вимог у позаслужбовій поведінці може підірвати довіру до професії юриста, порушити професійну репутацію, а також створити конфлікти і проблеми як для самого юриста, так і для його клієнтів.

Предмет дослідження: Етичні норми та правила, які регулюють поведінку юриста у позаслужбовому житті.

Об'єкт дослідження: Поведінка та вчинки юриста у позаслужбовому житті, які можуть мати вплив на його професійну діяльність та репутацію.

Мета дослідження: Вивчити етичні стандарти та вимоги, які повинен дотримуватися юрист у своїй позаслужбовій поведінці, а також розробити рекомендації щодо забезпечення високих стандартів професійної етики.

Виклад основного матеріалу: Юристи відіграють ключову роль у суспільстві, надаючи професійні послуги та представляючи клієнтів. Усі загальні правила базуються на положеннях Конституції України [1]. Їхня етична поведінка та моральні принципи мають надзвичайно великий вплив на довіру громадськості до судової системи та правової сфери загалом. Дотримання